

## Selectiebesluit Archeologie Gemeente Eersel

|                           |                                                                             |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| <b>Projectnaam</b>        | Landgoed Heijbroeck                                                         |
| <b>Type onderzoek</b>     | bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) |
| <b>Titel rapport</b>      | Plangebied Landgoed Heijbroeck te Eersel, gemeente Eersel                   |
| <b>Rapport nummer</b>     | RAAP-RAPPORT 7505                                                           |
| <b>Versie</b>             | 18-12-2024                                                                  |
| <b>Auteur</b>             | ■■■■■                                                                       |
| <b>Datum</b>              | 23 december 2024                                                            |
| <b>Archis OM-nummer</b>   | 5668513100                                                                  |
| <b>Kadastrale nummers</b> | ESL00L1021, klein deel ESL00L1022                                           |
| <b>Document nummer</b>    | 24.29793                                                                    |
| <b>Zaaknummer</b>         |                                                                             |
| <b>Bevoegde overheid</b>  | ■■■■■<br>Beleidsmedewerker erfgoed<br>Gemeente Eersel<br>Telefoon: ■■■■■    |

### Inleiding

In opdracht van Parc Valini B.V. heeft RAAP in december 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Landgoed Heijbroeck in Eersel, gemeente Eersel. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning voor de sloop van twee stallen en de bouw van drie nieuwe woningen.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Eersel ligt het plangebied grotendeels in categorie 7 (gebied met een lage verwachting). Enkel het zuidelijke en uiterst oostelijke deel van het gebied valt binnen categorie 5 (gebied met een hoge verwachting). Hier geldt dat het gebied met het strengste beleid leidend is. Dit houdt in dat bij bodemingrepen groter dan 500 m<sup>2</sup> en dieper dan 30 cm -mv een archeologisch onderzoek gedaan dient te worden, conform het bestemmingsplan buitengebied 2017 van de gemeente Eersel.

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).

### Resultaten van het onderzoek

Het plangebied bevindt zich ten zuidoosten van de beek 'de Run'. Het gebied is relatief laag gelegen en maakt grotendeels deel uit van een terrasafzettingenvlakte. Het zuidoosten van het plangebied maakt deel uit van terrasafzettingsswelingen. Er zou volgens de bodemkaart sprake moeten zijn van veldpodzolgronden in het grootste deel van het plangebied.

Op het kadastraal minuutplan uit 1811–1832 is er geen bebouwing zichtbaar in het plangebied. De percelen die binnen de huidige locatie van het plangebied vallen hebben op deze kaart de functie heide of moeras, wat duidt op onontgonnen en natte omstandigheden. Wel is de weg, die momenteel Boevenheuvel heet, al zichtbaar op de kaart. Deze liep destijds net door het noordwesten van het plangebied heen. Wanneer gekeken wordt naar de topografische kaarten van halverwege de 19e eeuw tot nu, wordt duidelijk hoe het plangebied in cultuur is gebracht. Tot het begin van de 20e eeuw is het plangebied onontgonnen, pas in 1903 worden de eerste akkers en perceelsgrenzen in de omgeving van het plangebied zichtbaar, maar het plangebied zelf is pas rond 1950 ontgonnen. In 1980 wordt het plangebied pas bebouwd en is een boerderij te zien op de kaart, die in 1985 en 1990 nog met schuren is uitgebreid. Tussen 2013 en 2016 is Landgoed Heijbroeck direct ten noorden van het plangebied gerealiseerd.

Op de hoger gelegen delen van het landschap ten zuiden van het plangebied zijn een aantal AMK terreinen aanwezig, waaronder een urnenveld uit de IJzertijd.

Grenzend aan en deels overlappend met het plangebied, aan de noordoostkant, is in 2022 al eerder een booronderzoek uitgevoerd door RAAP. Hieruit bleek dat in het grootste deel van het plangebied

geen intacte bodemopbouw aanwezig was, al was op plaatsen nog een veldpodzol aanwezig, zoals boring 51, welke in de zuidoosthoek van het nieuw onderzochte plangebied is gezet.

Voor het in 2024 onderzochte plangebied geldt in principe hetzelfde als voor het aangrenzende gebied. De meeste boringen laten verstoringen zien, maar in een aantal boringen is wel nog een veldpodzol aangetroffen (boring 6 & 7 in het westen van het plangebied en boring 2 in het zuidoosten). Veldpodzolgroden komen voor in de relatief natte overgangszone tussen het beekdal en de hoger gelegen delen.

Zowel het plangebied als het gebied ten noordoosten bevatten geen dekzandafzettingen van de formatie van Boxtel bovenop de formatie van Sterksel. Het plangebied en ook de gebieden hieraan grenzend waar al eerder onderzoek is gedaan, bevinden zich in een gebied dat gedurende alle perioden relatief nat moet zijn geweest. In de onderzoeken die in de omgeving van het plangebied in het verleden zijn uitgevoerd, werd geconcludeerd dat het gebied te nat moet zijn geweest voor bewoning.

### **Interpretatie.**

Vanwege de ligging in een overgangsgebied tussen het beekdal van de Run en de hogere delen, had het gebied voorafgaand aan het booronderzoek een middelhoge verwachting voor sporen van jager-verzamelaars. Echter is er nergens dekzand aangetroffen en is het gebied zodanig verstoord, dat resten uit deze periode niet meer (*in situ*) aanwezig verwacht worden. Daarnaast is het gebied zeer lange tijd nat geweest en daardoor niet geschikt geweest om te wonen in de perioden vanaf het Neolithicum tot de Nieuwe Tijd. Tot het begin van de 20<sup>e</sup> eeuw was het een nat heidegebied, dat pas relatief laat ontgonnen is. Ook dit geeft aan dat het gebied niet aantrekkelijk was voor mensen om in gebruik te nemen.

De afwezigheid van dekzandafzettingen zou kunnen betekenen dat deze nooit zijn afgezet, maar kan ook duiden dat de dunnen laag die aanwezig was in de cultuurlagen is opgenomen.

### **Aanbevelingen uit onderzoek.**

Omdat het gebied zich op een lager gelegen en natte plek in het landschap bevindt en de ondergrond op veel plekken verstoord lijkt te zijn, is de verwachting van het plangebied voor alle archeologische perioden bijgesteld naar laag en raad RAAP aan om het plangebied archeologisch vrij te geven.

### **Selectiebesluit**

Ondanks dat in delen van het plangebied nog een intacte podzolbodem aanwezig is, lijkt het onwaarschijnlijk dat er binnen het plangebied een intacte archeologische vindplaats aangetroffen gaat worden. Voor de perioden vanaf het neolithicum was het plangebied geen geschikte locatie, vanwege de lage ligging en daarbij natte omstandigheden. De boeren uit deze perioden zullen eerder gekozen hebben om zich de wat hoger gelegen dekzandruggen net iets verder van de beek af te vestigen, zoals de AMK terreinen ook aanduiden. Deze liggen zo'n 2 meter hoger dan het plangebied. Voor jagers-verzamelaars had het nog een geschikte locatie kunnen zijn, vanwege de ligging nabij stromend water, echter zijn deze vindplaatsen erg gevoelig voor verstoring, waardoor de kans dat er nog een intacte vindplaats uit deze perioden aanwezig is klein is.

De aanbeveling van RAAP om het plangebied archeologisch vrij te geven wordt daarom overgenomen. Dit houdt in dat binnen het plangebied geen vervolgonderzoek plaats hoeft te vinden en dat het gebied archeologisch vrijgegeven kan worden. Wel geldt bij het aantreffen van een archeologische toevalsvondst dat deze gemeld dient te worden bij de Rijksdienst conform de erfgoedwet (2016, artikel 5.10) en gelieve ook bij de gemeente Eersel.